

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 3/1980-81 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om högskoleundervisning i landskapet Åland.

Landstinget har inbegärt kulturutskottets utlåtande över nämnda framställning. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört universitetslektorn Olof Erland, lantrådet Folke Woivalin, landskapsstyrelseledamoten Gunnevi Nordman och skolinspektören Erik Skrifvars, anföra följande.

Den föreslagna ramlagen för högskoleundervisningen i landskapet Åland är av stor principiell betydelse för landskapet och behövlig därigenom att den skapar en legal grund för den högskoleundervisning som redan förekommer inom Ålands sommaruniversitet och medborgarinstitutet.

Med stöd av lagen kan högskoleundervisning och -forskning på Åland finansieras via landskapets ordinarie budget, vilket är nödvändigt för verksamhetens utveckling.

Det har i flera sammanhang framhållits att det finns behov av forskning om åländska förhållanden, åländsk historiam.m. och den föreslagna lagen torde befrämja den vetenskapliga forskningen på Åland även om snabba resultat knappast kan förväntas.

Utskottet konstaterar att lagförslaget är kortfattat och sålunda avsett att ge möjlighet till utveckling av högskoleutbildningen i landskapet utgående från förhandenvarande förutsättningar och på basen av de erfarenheter man redan har och senare erhåller.

Förslaget att ingå avtal med universitet och högskolor om anordnande av högskoleundervisning och bedrivande av forskning är enligt utskottets mening en ändamålsenlig lösning som möjliggör valbarhet både i fråga om ämnesval och kostnader. Även om samarbetsavtal i första hand kommer att slutas med Åbo Akademi och Uppsala universitet är det viktigt att inte i alltför hög grad binda sig vid dessa läroinrättningar. Den utbildning som erbjuds vid andra nordiska universitet kan även vara av intresse för åländska studerande.

Vid val av undervisning bör behov och målsättningar på Åland vara av avgörande betydelse även om behörighet, kursernas status och möjligheterna att vid senare studier kunna tillgodoräkna sig kurser och examina givetvis bör tillägnas vederbörlig uppmärksamhet. Med tanke på den i Sverige förekommande linjeindelningen vore det eftersträvansvärt att försöka uppnå direkta förhandlingar

med universitetens linjenämnder om den önskvärda inriktningen på olika studieämnen.

Förutom kompletterande kurser och examensinriktade grundstudier kunde slutskedet av vissa studier förläggas till Åland t.ex. sålunda att examensarbetet utförs på Åland och då behandlar ett ämne med åländska anknytning.

Det direkta ansvaret för ordnandet av högskoleundervisningen åligger landskapsstyrelsen. Det torde dock vara motiverat att redan från början tillsätta den i lagförslaget omnämnda högskoledelegationen, vars sammansättning och arbetsformer kan fastställas genom landskapsstyrelsebeslut. Högskoledelegationens uppgift skulle vara att leda, planera och samordna högskoleundervisningen. Detta rådgivande organ skulle upprätta förslag till avtal med olika läroinrättningar, undersöka kursbehovet och överhuvudtaget verka för uppfyllande av de syften som kommit till uttryck i lagförslaget.

Utskottet föreslår en ändring av 3 § 2 mom. sålunda att landskapsstyrelsen åläggs tillsätta en rådgivande delegation, benämnd högskoledelegationen, för planering och samordning av den högskoleundervisning och vetenskapliga forskning som bedrivs i landskapet.

Tillsättandet av en högskoledelegation är nödvändigt särskilt med hänsyn till att det på högskoleutbildningens område behövs ett organ med uppgift att bilda sig en helhetsbild av behovet och att kartlägga utbudet av utbildning för åländska studerande. Informationen är av utomordentligt stor betydelse i detta sammanhang. Vidare är flera utbildningspolitiska frågor aktuella t.ex. sjöskolornas behov av kompletterande utbildning på högskolenivå.

För att verksamheten skall komma igång på ett effektivt sätt bör tillräckliga personella resurser ställas till förfogande vid utbildningsavdelningen.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga lagförslaget
sålydande:

L a n d s k a p s l a g
om högskoleundervisning i landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1-2 §.

(Likasom framställningen).

3 §.

(1 mom. likasom framställningen).

För det närmare handhavandet av i 1 mom. avsedd planering och samordning tillsätter landskapsstyrelsen en rådgivande delegation benämnd högskole-
d e l e g a t i o n e n.

4 §.

(Likasom framställningen).

Övergångsbestämmelsen likasom framställningen.

Mariehamn den 10 december 1980.

Erik Sundberg
ordförande

Bjarne Pettersson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Sundberg, viceordföranden Olof M.Jansson,
ledamöterna Dahlén, Fagerholm och Sundback.